

ข่าวเตือนการระบาดของศัตรูพืช

ปีที่ 2 ฉบับที่ 9 ประจำวันที่ 1 กันยายน 2556

เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล (brown plant hopper, BPH)

ในช่วงนี้พบเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลตัวเต็มวัยในระยะมีปีกเข้ามาเล่นไฟในตอนกลางคืน พบในทุกภาคของประเทศ ตัวเต็มวัยที่มีปีกสามารถอพยพเข้าทำลายข้าวได้เป็นบริเวณกว้างเกษตรกรที่ปลูกข้าวควรสำรวจแปลงนาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องเพื่อสามารถป้องกันกำจัดได้ทันก่อนที่จะมีการระบาดอย่างรุนแรง

ชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Nilaparvata lugens* (Stal)

วงศ์ *Delphacidae*

อันดับ *Homoptera*

วงจรชีวิตและระยะทำลายพืช ไข่ ตัวอ่อน ตัวเต็มวัย

ตัวเต็มวัยมีลำตัวสีน้ำตาลถึงสีน้ำตาลปนดำ มีรูปร่าง 2 ลักษณะ คือ ชนิดปีกยาว (macropterous form) และชนิดปีกสั้น (bracrypterous form) ชนิดมีปีกยาวสามารถเคลื่อนย้ายและอพยพไปในระยะทางไกลและไกล โดยอาศัยกระแสลมช่วย ตัวเต็มวัยเพศเมียจะวางไข่เป็นกลุ่ม ส่วนใหญ่วางไข่ที่กาบใบข้าว หรือเส้นกลางใบ โดยวางไข่เป็นกลุ่ม เรียงแถวตามแนวตั้งฉากกับกาบใบข้าว บริเวณที่วางไข่จะมีรอยขีดเป็นสีน้ำตาล ไข่มีลักษณะรูปกระสวยโค้งคล้ายกล้วยหอม มีสีขาวขุ่น ตัวอ่อนมี 5 ระยะ ระยะตัวอ่อน 16-17 วัน ตัวเต็มวัยเพศเมียชนิดปีกยาวมีขนาด 4-4.5 มิลลิเมตร วางไข่ประมาณ 100 ฟอง เพศผู้มีขนาด 3.5-4 มิลลิเมตร เพศเมียชนิดปีกสั้นวางไข่ประมาณ 300 ฟอง ตัวเต็มวัยมีชีวิตประมาณ 2 สัปดาห์ ในหนึ่งฤดูปลูกข้าวเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลสามารถเพิ่มปริมาณได้ 2-3 อายุขัย (generation)

ตัวเต็มวัยชนิดปีกสั้นและปีกยาว

ตัวอ่อนเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

1. สาเหตุการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

1.1 การใช้เมล็ดพันธุ์ปลูกมากกว่า 20 กิโลกรัมต่อไร่ ทำให้ต้นข้าวงอกอย่างหนาแน่นในแปลงนาที่มีน้ำขังตลอดเวลา จึงเกิดความร้อนขึ้นซึ่งเป็นสภาพที่เหมาะสมต่อการเข้าทำลายของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลและขยายปริมาณประชากรได้อย่างรวดเร็ว

1.2 การใช้ปุ๋ยยูเรีย (46-0-0) มากเกินไปทำให้ต้นข้าวเจริญเติบโตมากเกินไปและอ่อนแอต่อการเข้าทำลายของแมลง

1.3 เกษตรกรใช้สารฆ่าแมลงไม่ถูกต้องทั้งชนิดและอัตรา ทำให้แมลงเกิดความต้านทานสารเคมีมากขึ้น และเป็นการทำลายศัตรูธรรมชาติของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

1.4 เกษตรกรยังใช้พันธุ์ข้าวที่สูญเสียความต้านทาน เช่น ปทุมธานี 1 โดยไม่เปลี่ยนพันธุ์ข้าวปลูกตามคำแนะนำของกรมการข้าว

1.5 เกษตรกรมีการปลูกข้าวอย่างต่อเนื่องติดต่อกันจึงเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ทำให้มีการระบาดเพิ่มมากขึ้น

2. การป้องกันและกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

2.1 กรณีเริ่มปลูกข้าวอายุ 40 วัน

2.1.1 ชะลอการปลูกข้าวอย่างน้อย 1-2 เดือนหรือจนกว่าจะควบคุมสถานการณ์การระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลได้ เพื่อตัดวงจรชีวิตของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

2.1.2 หลีกเลี่ยงการปลูกข้าวช่วงที่พบว่ามีเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลมาเล่นแสงไฟในพื้นที่เป็นจำนวนมากๆ โดยเลื่อนการปลูกข้าวออกไปจนกว่าไม่มีเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลอพยพเข้ามาในพื้นที่

2.1.3 เปลี่ยนพันธุ์ข้าวเดิมที่ปลูกเป็นพันธุ์ใหม่ และปลูกข้าวอย่างน้อย 1 พันธุ์ขึ้นไป หรือปลูกพันธุ์ข้าวต้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เช่น สุพรรณบุรี 2, สุพรรณบุรี 3, สุพรรณบุรี 90, กข29, กข31, กข41, พิษณุโลก 2 และไม่ควรปลูกพันธุ์เดียวติดต่อกันเกิน 4 ฤดู

2.1.4 เกษตรกรไม่ควรใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวปลูกเกินอัตราไร่ละ 20 กิโลกรัม เพราะจะทำให้ศัตรูข้าวต่างๆ มีการขยายพันธุ์เพิ่มมากขึ้น

2.1.5 เกษตรกรไม่ควรใช้**สารอะบาเมกติน** เนื่องจากมีพิษร้ายแรงต่อศัตรูธรรมชาติ เกิดมลพิษต่อสัตว์น้ำ สภาพแวดล้อมในนาข้าว

2.1.6 เกษตรกรควรใช้สารฆ่าแมลงตามประกาศของกรมการข้าว เช่น ระยะเวลาข้าวอายุ 40-60 วันพบจำนวนตัวอ่อนเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลมีปริมาณมากกว่า 5 ตัวต่อต้น ควรพ่นสารบูโพรเฟซินหรือใช้สารอีโทเฟนพรอกซ์ ในระยะข้าวอายุ 60-80 วัน จำนวนเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลมากกว่า 1 ตัวต่อต้น ควรใช้สารอีทิโพรล หรือไทอะมิโทแซม หรือสารไดโนทีฟูแรน สำหรับภาคกลางและภาคเหนือตอนล่าง ส่วนภาคเหนือตอนบนและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระยะข้าวเป็นนํ้าจนถึงออกรวง ใช้สารคาร์โบซัลเฟน

2.1.7 เกษตรกรไม่ควรใช้สารฆ่าแมลง หรือใช้สารฆ่าแมลงผสมกับสารกำจัดวัชพืชในนาข้าวอายุหลังหว่านถึง 40 วัน หรือไม่แนะนำให้ใช้สารกับเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลชนิดปีกยาว

2.1.8 เกษตรกรไม่ควรใช้สารที่ทำให้เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลระบาดเพิ่มขึ้น และเป็นพิษต่อมวนเขียวคุดไข่ (ศัตรูธรรมชาติที่สำคัญในระยะไข่ ซึ่งจะช่วยให้เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลชนิดปีกยาวที่วางในกาบใบข้าวได้ร้อยละ 18-100% มักพบในระยะข้าวหลังหว่านถึง 30 วัน ซึ่งอพยพเข้าแปลงนามาพร้อมกับเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลชนิดปีกยาว) ได้แก่

สารกลุ่มไพรีทรอยด์สังเคราะห์ เช่น สารแอลฟาไซเพอร์เมทรินไซเฮโลทริน, แลมบ์ดาไซเฮโลทริน, ไซเพอร์เมทริน, เดลตามาทริน, เดลมาทริน, เฟนแวลูเรต, เอสเฟนแวลูเรต, เพอร์เมทริน, ไซฟลูทริน, เบต้าไซฟลูทริน, โบเฟนทริน

สารกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต เช่น ไซยาโนเฟนฟอส, ไอโซซาไธออน, ไพริดาเฟนไธออน, ควินาฟอส, เฟนนิโตรไธออน/บีพีเอ็มซี, คลอร์ไพริฟอส, ไดอะซินอน, อีทริมฟอส, ซาไลไธออน, เทอร์บูฟอส, โฟโนฟอส, เอ็นโดซัลเฟน/บีพีเอ็มซี และเตทตระคลอร์วินฟอส

สารกลุ่มคาร์บาเมต เช่น เบ็นฟูราคาร์บ, เมโทรมิล, เฟนโทเอต, คาร์โบฟูแรน

2.1.9 เกษตรกรไม่ควรขังน้ำในนาตลอดเวลา ควรปล่อยให้ระดับน้ำมีพอดินเปียก เพื่อให้สภาพนิเวศในนาข้าวไม่เหมาะสมต่อการขยายพันธุ์ของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล และยังทำให้พวกมดในนาสามารถขึ้นมากัดกินตัวอ่อนเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลได้อีกวิธีหนึ่ง

2.1.10 สำรวจประชากรแมลงในแปลงอย่างน้อยทุกสัปดาห์

2.1.11 เมื่อพบเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลมากกว่า 1 ตัวต่อข้าว 1 ต้น ให้ใช้สารฆ่าแมลงตามคำแนะนำของกรมการข้าว และกรมวิชาการเกษตร

2.2 กรณีข้าวในนาอายุมากกว่า 40 วัน

2.2.1 เมื่อพบเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลน้อยกว่า 5 ตัวต่อต้นข้าวในนาหว่าน หรือ 50 ตัวต่อกอในนาดำ ให้ใช้สารฆ่าแมลงตามประกาศของกรมข้าว

2.2.2 เมื่อพบเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลมากกว่า 5 ตัวต่อต้นในนาหว่าน หรือ 50 ตัวต่อกอในนาดำ ไม่แนะนำให้ใช้สารฆ่าแมลงและเมื่อเก็บเกี่ยวแล้วควรเว้นระยะการทำนาอย่าง 1-2 เดือน

ทั้งนี้ ให้เลือกใช้วิธีการตามระยะการเจริญเติบโตของข้าวหรือใช้หลายวิธีผสมผสานกันตามความเหมาะสม

(ที่มา : กรมการข้าว)

หมายเหตุ ทางเลือกอีกวิธีหนึ่ง คือ การใช้สารชีวภัณฑ์ โดยใช้เชื้อราบิวเวอเรีย ในการป้องกันและควบคุมการระบาด เมื่อเริ่มเห็นเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลในระยะตัวอ่อน วิธีนี้จะทำให้สามารถควบคุมการระบาดได้อีกทางหนึ่ง ซึ่งไม่ทำให้แมลงดื้อยา และไม่เป็นอันตรายต่อศัตรูธรรมชาติที่เป็นประโยชน์อีกด้วย

อัตราการใช้ 1. เชื้อราบิวเวอเรียเชื้อสด 1 กิโลกรัม ต่อ ผสมน้ำ 40 ลิตร

2. ขยำให้สปอร์หลุดออกให้หมด

3. กรองด้วยผ้าขาวบาง เอากากออก

4. นำไปฉีดพ่นในช่วงเย็น

(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร)

กลุ่มอารักขาพืช สำนักงานเกษตรจังหวัดจันทบุรี
โทร. ๐๓๙-๓๒๒๑๕๔ ต่อ ๒๒-๒๓